CZĘŚĆ XVIII. № 87. ROK 9. (1838.)

# TYGODNIK
# PETERSBURSKI.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjnem; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Cena Roczna: w Rossyi s poczlą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. ass. Półroczna, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräfe: Roczna, 45 r. ass. Półroczna. 25 r. ass. Dla Królestwa Polskiego: Roczna, 55 r. ass. Półroczna, 28 r. ass.

PIĄTEK, $\frac{4}{16}$ LISTOPADA.

**Tygodnik Petersburski będzie wychodził w roku przyszłym, 1839, bez żadnej zmiany w dotychczasowym układzie i cenie. Osoby życzące nań prenumerować, proszone są o wczesne zgłoszenie się.**

## Wiadomości krajowe.

*Petersburg* $\frac{3}{15}$ *Listopada.*

NOWINY DWORU.

W przeszłą niedzielę, 23 Października, baron von Fahnenberg, sprawujący interesa Bawaryi, miał zaszczyt być przedstawionym NN. CESARSTWU JJ. w pałacu Carskosielskim.

*Como, 19 Października.* J. C. W. W. X. NASTĘPCA-CESARZEWICZ używa zupełnego zdrowia. Utrzymuje się tu ciepła i jasna pogoda, która pozwala CESARZEWICZOWI czynić codziennie przyjemne wycieczki, po malowniczych brzegach jeziora Como.

10 Października, J. C. W. w towarzystwie Posła Rossyjskiego przy Dworze Austryackim, Rzeczywistego Radzcy Tajnego *Tatiszczew* i SWEGO orszaku, jeździł do miasta Varesa, a nazajutrz z rana na jezioro Maggiore, gdzie był na wyspach Boromejskich, slawnych czarownémi ogrodami i przepychem wegetacyi południowego klimatu. Na jednej s tych wysp, zwanej *piękną*, (Isola Bella), CESARZEWICZ raczył odwiedzić właściciela ich hrabię Borromeo, i przyjąć przygotowane dla się śniadanie.

12go, J. C. W. zwiedziwszy pod Varesa starożytny klasztor na górze, zwanej Madonna del Monte, wrócił do Como.

14go, CESARZEWICZ jeździł statkiem parowym przez jezioro Como do miasteczka Menagio, gdzie spotkał się s Xięciem Bernardem Saxen-Weimarskim i jego synem, jadącemi dla widzenia się z J. C. WYSOKOŚCIĄ.

CESARZEWICZ JMć zamierza wkrótce udać się stąd na Medyolan do Wenecyi.

Przez roskaz dzienny CESARSKI, z d. 30 Października, Dyrektor Tulskiego Alexandrowskiego korpusu kadetów, Jen.-major *Kołzakow*, mianowany członkiem Rady zakładów wojskowych wychowania z zaliczeniem do wojska.

— Przez Reskrypta CESARSKIE, z d. 16 Października, mianowani kawalerami orderu Św. Anny 1 klassy z brylantami, Posłowie nadzwyczajni i ministrowie pełnomocni: Królewsko-Bawarski, hrabia *Lerchenfeldt* i Królewsko-Wirtemberski, xiążę *Hohenlohe-Kirchberg*; — Św. Anny 1 klassy, Poseł nadzw. i minister pełnomocny przy Dworze Wirtemberskim, Rzeczyw. Radzca Stanu baron *Meyendorff*.

— Przez Ukaz CESARSKI do Kapituły orderów, z d. 4 Października, w liczbie innych, mianowani kawalerami orderu Św. Stanisława 4 klassy: Starsi Nauczyciele gymnazyum Białostockiego: Alexander *Muchin* i Eugeniusz *Bobanowski*.

— Przez Ukaz CESARSKI do Rządz. Senatu, podniesieni zostają do rangi Radzcy Stanu, za wysługę lat, w liczbie innych, Radzcy Kollegialni: Witebski Gubernijalny Pocztmistrz *Bardakow* i starszy lekarz Kijowskiego wojennego lazaretu *Bohuszewicz*.

— Przybył do Petersburga, s Taurogień, 31 Października, Poseł Duński, hrabia *Blom*.

*Odessa 22 Października.* 15 Października, o 2 po południu, przybyła s Sewastopola do portu tutejszego eskadra, pod dowództwem Kontradmirała *Artiuków*, złożona s sześciu wojennych okrętów: *Warszawa*, *Pamięć Eustachjusza*, *Adryanopol*, *Czesma*, *Cesarzowa Marya*, *Anapa* i

*Silistria*, z resztą wojsk 13 dywizyi pieszej, które były użyte do robot w Sewastopolu.

## Wiadomości zagraniczne.

*Londyn 31 Października.* Podług listów z Gibraltaru z d. 16 Października, Królowa-Wdowa Angielska przybyła tam szczęśliwie, i 17 tegoż m., wypłynęła do Malty. Królowa zajeżdżała do Lizbony.

— Nowy poseł hiszpański, jenerał Alava, przybył 28 b. m. do Londynu.

— Umarł tu, mając wieku lat 70, jenerał sir Ch. Pratt, który się odznaczył w wojnie hiszpańskiej.

— Odebrano przez Suez i Maltę wiadomości tak świeże, jak nigdy jeszcze żadne nie były otrzymane, to jest po Wrzesień. Dzienniki Indyjskie są napełnione szczegółami tak s sobą sprzecznemi, o tem co się w tym kraju dzieje, że prawie niepodobna domyślić się prawdy. Zdaje się wszakże, że wieści o wojnie, przez nie szerzone, są przynajmniej przedwczesne i że przygotowania wojenne, czynione przez Rząd posiadłości angielskich, nie są niczém więcej jak środkami ostrożności na wszelki wypadek.

— Odebrano nowiny s Kanady po 8 Października; donoszą że lord Durham poczynił już wstępne kroki do zdania urzędu sirowi J. Colborne, W New-York przeciwnie, wszyscy byli przekonani że szlachetny lord pozostanie w Kanadzie. Lud w Montreal poszedł za przykładem ludu w Quebec i spalił publicznie portret lorda Brougham, ale nieprzestając na tém, spalił też i wizerunki lorda Melbourne i Glenelg, ministra osad. Powstańcy mieli jakieś nowe zamiary i sir J. Colborne zebrał 3 pułki na drodze z Montreal do granicy.

— Sir Henry Fane cofnął swoję prośbę o dymmissyą i będzie dowodził wojskami w Caboul.

— Podług gazety «Limerick Standard» Królowa Jmć zamierza wkrótce odbyć podróż do Irlandyi.

— Gazeta Kanadyjska «Toronto Patriot» zawiera wiadomość że lord Durham odebrał od Królowej Jmci list wzywający go do pozostania nadal przy wielkorządztwie Kanady; jest to wezwanie któremu trudno będzie odmówić. Mówią nadto że lord Durham odebrał podobne listy od xięcia Wellington, lorda J. Russell, sira Roberta Peel, lorda Glenelg i vicehrabi Melbourne.

— W tawernie City w Londynie, odbyło się 23 b. m. zgromadzenie w celu naradzenia się o potrzebie i pożytkach założenia osady na wyspach Falkland. Czytano list ministra osad lorda Glenelg, z wymienieniem warunków, pod jakiemi Rząd zgadza się na nadanie pewnych przywilejów kompanii, któraby się w tym celu utworzyła.

— Podług ostatnich nowin s Kanady podezas kiedy część ludności angielskiej pali portrety lorda Brougham, mszcząc się za bill uchwalony przeciw lordowi Durham, ludność francuska uchwala adressa podziękowania temuż lordowi Brougham, za stawanie w obronie praw i swobód Kanady. Mimo to, spodziewają że lord Durham pozostanie na miejscu.

— Sławny pirata jezior Kanadyjskich Bill Johnson, osiadł ostatecznie w Boston, co wzbudza powszechne nieukontentowanie w ludności tego miasta.

— Podług nowin z Jamaiki pod d. 11 Września, dwie trzecie części negrów nie wróciły jeszcze do prac zwyczajnych; wymagają oni od właścicieli plantacyj, zbyt wysokich opłat.

— W Hull, wśród mnóstwa zgromadzonych widzów, odbyła się przedaż żony przez męża. Ta kobieta była kupiona za dwa funty sterlingi przez niejakiego Colley, s którym zostawała w ścisłych stosunkach. To dowodzi że zwyczaj ten opiera się dotąd wszelkim postępom cywilizacyi w Anglii.

### NOWINY S PORTUGALII.

*Lizbona 23 Października.* Twierdzą powszechnie, że ministerstwo zwoła kortezów na Grudzień. Guerillasy miguelistowskie nie przestają napastować prowincye, mimo to że na ich rozpędzenie posłane są wojska.

— Zdaje się iż towarzystwo tajne, pod nazwaniem «Towarzystwa szerzenia wiary» więcej nabawia Rząd niespokojności niż wszystkie bandy otwartych miguelistów. Jeżeliby to stowarzyszenie odpowiadało swemu nazwaniu, za cóżby kryło się w cieniu, zbierało się po nocach w odludnych jaskiniach? Jest to więc nowy i niebespieczny spisek miguelistowski. Rząd ogłosił iż wie o istnieniu tego towarzystwa, ale że jeszcze niepewny jest jego celów.

*Paryż 2 Listopada.* Roschody nadzwyczajne, sprawione przez powiększenie marynarki wojennej, zaczynają już figurować jako dodatki do budżetu. Wyrokiem Królewskim z d. 5 Października otwarty został kredyt nadzwyczajny ministrowi marynarki od 3,916,000 franków.

— Rząd otrzymał przez Nowy-Orlean depesze o stanie rzeczy w Mexyku po 22 Września. Choroby s każdym dniem ustawały w osadach blokujących okrętów i strata ludzi była małoznaczna. Co do Rządu Mexykańskiego, tego wszystkie sposoby wyczerpane zostały przez blokadę; Bustamente, widząc niepodobieństwo dalszego oporu, zagrażany przytém partyą federalistów, oznajmił dowódzcy blokady francuskiej że gotów jest wejść w układy. Wszystko więc zapowiada rychły i pomyślny koniec nieporozumień.

— Monitor zbija twierdzenia rozmaitych dzienników jakoby odwołanie admirała Gallois było skutkiem niełaski.

— Minister handlu i prac publicznych wezwał do siebie reprezentantów fabryk cukru krajowego i handlarzy portów francuskich i zapowiedział im, że Rząd postanowił wnieść niezwłocznie po otwarciu izb, projekt do prawa o zmniejszeniu o 15 franków na 1000 kilogrammów cła od cukru kolonijalnego.

— Teraz, kiedy prawie wszystkie towarzystwa zawiązane w celu budowania dróg żelaznych bankrutują lub się rozwiązują, wszyscy naocznie przekonali się że Rząd miał

słuszność za sobą, kiedy wniosł do Izb projekt, aby wszystkie tego rodzaju przedsięwzięcia jemu zostawiono. Spodziewają się że ministrowie ponowią o tém projekt do prawa na przyszłem posiedzeniu izb.

— Wyrachowano, że ogół win pieniężnych, wyrzeczonych od 8 lat przeciw wydawcom rozmaitych dzienników, wynosi summę 874,000 franków.

— Wydawca gazety *la France*, baron Verteuil de Feuillas, który umieścił artykuły dające do zrozumienia że w czasie ostatnich prac ku odnowieniu rowów w pałacu Tuileries znalezione zostały klejnoty Króla Ludwika XVI i Maryi-Antoniny, skazany został przez sąd kryminalny na rok więzienia i 3000 fr. winy pieniężnej; artykuły te były ułożone z rzadką zręcznością, tak iż złośliwy fałsz miał wszelkie pozory. Umyślnie zbliżono rozmaite okoliczności, przypominające że wiele klejnotów zniknęło w czasie pierwszego wyjazdu Ludwika XVI i Maryi-Antoniny s pałacu Tuileries, że przed rokiem sprzedawały się niektóre na publicznej licytacyi w Londynie, między innemi sławny brylant który wspomniony Krol nosił w orderze Św. Ducha, i nakoniec to, że przy wydaniu za mąż Królowej Belgów i Xiężny Wirtemberskiej, nic nie kupiono u paryskich jubilerów. Artykuły te dawały do zrozumienia, że o znalezieniu klejnotów wiedział tylko Król, Xiężna Adelaida i Minister Dworu, hrabia de Montalivet. Osoba bezimienna, która te pisma w «la France» ogłosiła i która jakoby pierwsza oznajmiła P. de Montalivet o znajdowaniu się takowych skarbów i ślady do ich odszukania wskazała, zapowiadała iż wkrótce rozpocznie o to urzędowie process. Teraz pokazuje się, że wszystko jest tylko czystym wymysłem wydawcy.

— Król Jmć s całą rodziną znajdował się na pierwszém przedstawieniu nowej opery P. Donizetti, pod tytułem «Lucia de Lammermoor», której przedmiot wzięty jest z romansu Walter Scotta «Narzeczona z Lammermoor».— Temi dniami Król był także na tragedyi «Cynna» w której występowala, między innemi, znakomita tragiczna aktorka, młoda panna Rachel. Król opuścił teatr nieco przed końcem widowiska i wychodząc ujrzał pannę Rachel która na J. K. M. oczekiwała. Król zatrzymał się i powiedział kilka słów bardzo łaskawych, do których i Królowa dodała swoje powinszowania. «WPanna wskrzeszasz piękne czasy tragedyi francuskiej, rzekł Ludwik Filip, jakkolwiek mało mam czasu dla bywania na teatrze, jednak postaram się jeszcze widzieć WPannę.»

— Córka Króla, Xiężniczka Marya, pracuje teraz nad posągiem sławnej Karoliny Gorday, mającym stać razem z dawniej wypracowanym przez J. K. W. posągiem Joanny d'Arc.

— 18 Października odbyło się w Bordeaux poświęcenie xiędza Dupuch na biskupa Algerskiego, przez arcybiskupa Bordeaux, w assystencyi biskupów Montauban, Périgueux i Bayonny.

— Sławny rzezbiarz Marchesi ukończył pomnik dla pani Malibran, który będzie postawiony w teatrze la Scala w Medyolanie, gdzie ta genialna śpiewaczka zarzęła swój krótki lecz świetny zawód.

— W jednym domu w Rouen znaleziono kamień, którym był pokryty pomnik wystawiony Agnieszce Sorel w Opactwie Jumièges. Nosi on następny napis: «Cy-gyst noble damoiselle Agnès Seurelle, en son vivant dame «de Beaulté de Roquefure, d'Issoudun et de Vernon sur «Seine, piteuse entre toutes gens et qui largement don- «nait de ses biens aux églises et aux pauvres, laquelle «trépassa le IX jour de Février, l'an de Grâce MCCCCXLIX. «(1449.) Priez Dieu pour l'âme d'elle. Amen.»

— 28 b. m. Poseł Porty Ottomańskiej miał zaszczyt być przyjętym w pałacu Tuileries, przez Króla i Królowę JJ. Belgów i przedstawić im urzędników poselstwa. Potém przedstawiał się JJ. KK. MM. poseł Hiszpański.

— W gazecie Bombajskiej odebranej w Londynie zawierają się wiadomości, które bardzo byłyby ważne, gdyby nie potrzebowały jeszcze potwierdzenia. Podług nich 30,000 wojska angielskiego lub na żołdzie angielskim jest już w marszu na Caboul.

— «Bulletin des Lois» z d. 30 Października ogłosił wyrok Królewski, naznaczający zaciąg 66,000 ludzi s klassy 1837 roku.

— Odebrano wiadomości z blokady Buenos-Ayreskiej, po 10 Sierpnia, Rządowi miejscowemu przesłane zostały ostateczne warunki (ultimatum) Rządu francuskiego.

---

### NOWINY Z HISZPANII.

*Madryt 21 Października.* Zwołano do stolicy przedsiębierców zwykle zajmujących się zaopatrywaniem armii w potrzeby wojenne, w celu iżby wzięli na siebie dostawę żywności; ale tą razą spekulanci nie chcieli wchodzić w żadne układy, dając do zrozumienia, że nie mają dość ufności w obecnym stanie Skarbu.

— Twierdzą że Espartero znowu pisał do Królowej domagając się nadesłania mu wojennych zapasów.

— Gazeta Madrycka pod d. 20 b. m. zawiera urzędową wiadomość o mianowaniu brygadyera piechoty J. M. Ping, Naczelnikiem politycznym Madrytu, na miejsce margrabi Pontejos.

— Donoszą z Logrono, pod d. 22 Paźdz. że jenerał van Halen, który po Oraa objął dowodztwo wojska środkowego, zmusił Cabrera do zdjęcia oblężenia Caspe, którego samo miasto już było przez karlistów opanowane, lecz załoga broniła się jeszcze w cytadelli. Cabrera, jak twierdzą, stracił 600 ludzi w bitwie, która miała miejsce 18 b. m.

— Podług listów z Estella z d. 18 b. m. Espartero, s pięciu batalionami i całą jazdą wszedł był do Pampeluny.

— Monitor ogłosił następny list s S. Sebastien z d. 24 Paźdz. «Xiążę Asturyi i xiężna Beira odbyli 19 b. m. wjazd do Tolosa. Infant don Sebastien wyjechał na ich spotkanie aż do Verastegui. 19go don Carlos przybył do Azpeitia. 20, na drodze między Tolosa i Azpeitia don Carlos spotkał się s xiężną i synem swoim. Don Carlos s xięciem Asturyi pojechali naprzód do Ascoitia, gdzie były

przygotowane pokoje dla xiężny w pałacu xięcia Grenady. Po przebraniu się, xiężna udała się do pokoju gdzie miało się odbyć poświęcenie ślubu, który 2 Lutego b. r. był zawarty politycznie przez reprezentującego don Carlosa, margrabię Obanda. Tam, w obecności świadków: margrabi Valdespina, arcybiskupa Kuby, xięcia Grenady i P. Erro, P. Tejeiro odczytał rozmaite akta, które też zostały ratyfikowane. Biskup Leonu odprawił mszą i dał błogosławieństwo nowej parze, która stamtąd udała się do kościoła w Azcoitia. Tam odśpiewano te Deum, wśród licznie zgromadzonych tłumów. Teraźniejsza małżonka don Carlosa, infantka dona Marya-Terezya de Braganza e Bourbon, xiężna Beira, jest córką ostatniego Króla Portugalskiego dona Juana VI i dony Maryi Karoliny de Bourbon, rodzonej siostry don Carlosa, który dla zawarcia tego małżeństwa otrzymał pozwolenie od Ojca św. Małżeństwo to jest ważnym w interesach hiszpańskich wypadkiem, dowodzi bowiem jak karliści są mocni i bespieczni.

— Podług prywatnych listów, poseł angielski w Madrycie sir G. Villiers całkiem opanował stér interesów. Twierdzą że ma zamiar złożenia gabinetu, na czele którego będzie jenerał Tacon, ten sam, który tak despotycznie rządził na wyspie Cuba. Pierwszą czynnością tego ministerstwa będzie, jak mniemają, odebranie dowodztwa jenerałom Espartero, van Halen i Ribero.

— Dekretem don Carlosa, wydanym w Ellorio, 19 b. m. s powodu przybycia starszego jego syna i xiężny Beira, nakazane zostały po miastach i wsiach zabawy i uczty publiczne, mające trwać przez trzy dni. Całemu wojsku wypłacony będzie żołd miesięczny; żołnierze nadto otrzymają po piastrze, a podoficerowie po dwa.

*Berlin, 5 Listopada.* Król Jmć mianował szambelana P. Brassier de St. Simon, swoim ministrem rezydentem przy dworze Greckim na miejsce majora hrabi Lusi.

*Haga, 30 Października.* Hrabia van der Duyn van Maasdam wrócił tu ze Stuttgardt i przywiozł od Króla Jmci Wirtemberskiego zezwolenie na małżeństwo xiężniczki Zofii-Fryderyki-Matyldy s xięciem dziedzicznym Oranii. Ślub, jak twierdzą, odbędzie się w ciągu tej zimy.

*Munich, 1 Listopada.* Jenerał-porucznik baron Hertling, zdał zarząd ministerstwa wojny baronowi Resterek, jenerał-majorowi, odjutantowi Króla.

Belgija. *Mons, 26 Października.* Ogromna fabryka prochu należąca do spółki Marouse-Wins i komp. wyleciała na powietrze, tak iż śladu jej nie pozostało. W chwili wybuchnienia było w niej przeszło 40,000 funtów gotowego prochu. Wystrzał tak był gwałtowny, że się dał słyszeć aż w Mons, gdzie w wielu domach szyby zostały wysadzone. Przypadek ten kosztował życie 10 robotnikom.

Stany Zjednoczone. Donoszą s Charlestown, z d. 3 Paźdz. że żółta gorączka czyni tam znaczne postępy; w ostatnim tygodniu umarło na nię 49 osób. Ta choroba czszególniej napástuje cudzoziemców.

— Piszą z Rio Janeiro z d. 2 Września, że Izba Deputowanych zajmowała się tam rozbiorem prawa o reformie konstytucyi Cesarstwa Brazylijskiego. Posiedzenia izby odłożone zostały na 30 Września.

*(Journ. de S. Pt. Gaz. Pet. Psz. Poln.)*

## WIADOMOŚCI ROZMAITE.

Mimo krótkie trwanie wyprawy do Spitzbergu na fregacie «la Recherche» uczeni francuscy którzy do niej należeli, otrzymali, (jakeśmy już wspomnieli) bardzo ważne dla historyi naturalnej wypadki. Między innemi zebrali nowe postrzeżenia nad własnościami śniegu. Teraz już jest rzeczą dowiedzioną, że śnieg sam przez się ma władzę wydawania ciał, podobnych do roślin. Prócz śniegu tak nazwanego *czerwonego*, sprawdzono istnienie rośliny bardzo delikatnej, zielonej, rosnącej na śniegu.

— W Anglii, Włoszech, Prusiech, Norwegii, Austryi, Bawaryi i Wirtembergu, jest trzecia część uprawnej powierzchni gruntu; we Francyi przeszło połowa, we Włoszech, Królestwie Neapolitańskiem i w Sycylii, tylko czwarta część, w Illyryi około piątej, w Rossyi-Europejskiej, Węgrzech, Szwecyi i Norwegii, dziesiąta.

## KURS WEXLOWY I PIENIĘŻNY.

*Petersburg $\frac{1}{13}$ Listopada.*

| | | | |
|---|---|---|---|
| Na Londyn . . . . . . . . . | na 3 m. | $11\frac{7}{16}$, $\frac{1}{2}$ pens. | |
| — Amsterdam . . . . . . . | — 3 — | 56 cen. | |
| — Hamburg . . . . . . . . | — 3 — | $10\frac{3}{8}$, $\frac{7}{16}$ szyl. b. | |
| — Paryż . . . . . . . . . . | — 3 — | 117 | |
| Rubel złoty . . . . . . . . | — 3 rub. | 63 kop. | |
| —— srebrny . . . . . . . | — 3 — | 53 — | |
| Dukat holl. nowy . . . | 10 r. 50 k. | | |
| — — — stary . | | | |

*Akcye:*

| | |
|---|---|
| 1 Tow. zabesp. od ognia . . . . . . . . . . . . | 1,335 r. |
| 2 — — — — — — . . . . . . . . . . . | 325 — |
| Towarz. żeglugi parowej . . . . . . . . . . . . | 525 — |
| Towarz. Oświecenia gazem . . . . . . . . . . | 140 — |
| — — — Zabesp. życia . . . . . . . . . . | 160—161 — |
| Polskie oblig. udz. 300 zł. . . . . . . . . . . . | 217 — |
| — — — cząst. 500 zł. . . . . . . . . . . . | 253 — |
| Kompanii Amerykańskiej . . . . . . . . . . . | 850 — |

Печатать позволяется. С.-Петербургъ. Ноября 3-го 1838. *П. Гаевский.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.